

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Vrije Basisschool - Ipos te SCHOTEN

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	44644
Instelling	Vrije Basisschool - Ipos
Directeur	Ine VANDENABEELE
Adres	Eekhoornlei 9 - 2900 SCHOTEN
Telefoon	03-658.01.96
E-mail	ipos@tuimelaar.be
Bestuur van de instelling	VZW IPOS
Adres	Eekhoornlei 9 - 2900 SCHOTEN
Scholengemeenschap	Onafhankelijke Methodescholen
Adres	Fabiolalaan 2 - 8020 OOSTKAMP
CLB	Provinciaal CLB Antwerpen
Adres	Markgravelei 86 - 2018 ANTWERPEN 1
Dagen van het opvolgingsbezoek	09-03-2015
Einddatum van het opvolgingsbezoek	09-03-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	20-03-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Dirk JANSSENS
Teamleden	Frank VERSTRAELEN

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN).....	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	4
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	8

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 10-01-2012 tot 16-01-2012 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 01-01-2015 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

Lager onderwijs - Leergebieden
wereldoriëntatie

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

Het team van de lagere afdeling bereikt de eindtermen wereldoriëntatie in voldoende mate. Het hele schoolteam investeerde na de doorlichting structureel in de optimalisering van het onderwijsleeraanbod en –proces van wereldoriëntatie. De studie van de visie van de decretale eindtermen en het leerplan en de implementatie ervan binnen de eigenheid van de pedagogisch-didactische principes van het Freinetonderwijs leidden tot een uitgesproken schoolvisie en een dynamische planning voor wereldoriëntatie.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Na een diepgaande bespreking en analyse van het doorlichtingsverslag bracht het team de feitelijke toestand voor wereldoriëntatie in kaart. De analyse ervan leidde tot een beeld van de sterke en minder sterke aspecten van het toenmalige onderwijsleeraanbod en –proces. Om tegemoet te komen aan de maatschappelijke verwachtingen bestudeerde het team het leerplan. Deze studie leidde tot een duidelijke kennis van en inzichten in de visie en de leerplandoelen. Via de confrontatie van de inventaris van de feitelijke toestand met de inhoud van het leerplan spoorde het team zowel hiaten in het aanbod als verschillen in benadering tussen het leerplan en de wijze waarop het team Freinetonderwijs realiseerde.

Het team investeerde daarnaast zeer sterk in een doordacht professionaliseringstraject. De leerkrachten namen deel aan meerdere deskundigheidsverhogende initiatieven, onder meer nascholing rond wereldoriëntatie en ervaringsgericht werken, de deelname aan de open conferentie en de studie van de bevindingen van de peiling wereldoriëntatie. Het team zocht via meerdere contacten met andere methodescholen naar een pedagogisch-didactisch aanpak om de eigenheid van Freinetonderwijs te bewaren en de visie en doelen van het leerplan wereldoriëntatie op een verantwoorde manier te realiseren.

Voorgaande acties leidden tot de ontwikkeling van een schooleigen visie voor wereldoriëntatie. Deze werkte inspirerend om zowel de planning, de uitvoering, de evaluatie en de leerbegeleiding te heroriënteren en te komen tot een doelgericht én doeltreffend onderwijsleeraanbod en –proces.

Bovenstaand traject leidde tot de aanpassing van de wijze waarop het team de uitgangspunten van het Freinetonderwijs in de praktijk uitvoert en tot de optimalisering van de didactische aanpak van wereldoriëntatie. Het team slaagde erin om de eigenheid van de school en de invalshoeken van het leerplan grotendeels met elkaar te verzoenen. Op dit moment vormt de implementatie van een meer multiperspectieve benadering van wereldoriëntatie nog een uitdaging voor het team. Het leerplan staat deze benadering uitdrukkelijk voor om naast kennis ook inzichten te verwerven en cognitieve en andere vaardigheden te ontwikkelen.

Het team kiest bewust om de leerplandoelen voor wereldoriëntatie te bereiken tijdens onder meer de realisatie van projecten en het voeren van thematische en vrije onderzoeken. Om algemeen een graduele opbouw en verticale samenhang voor wereldoriëntatie te garanderen, maakten de leerkrachten een aantal afspraken over de inhoud van de projecten en delen ze informatie over uitgevoerde projecten, thematische en/of vrije onderzoeken met elkaar.

De leerkrachten werken samen met de leerlingen projecten uit waarbij deze laatsten een wezenlijke inbreng hebben in de concrete invulling ervan. Deze inbreng is in eerste instantie bepalend voor de uitwerking van het project. De klasleerkrachten koppelen de vragen en/of verwachtingen van de leerlingen aan leerplandoelen en sturen, indien relevant en nodig, de inbreng van de leerlingen op basis van de geselecteerde leerplandoelen bij. Naast de invalshoek van de leerlingen vormt nu ook de invalshoek van de klasleerkracht een belangrijke factor in de bepaling van het onderwijsleeraanbod en –proces. Deze breidt immers het project uit of beperkt het (in de tijd) vanuit een doordachte selectie van leerplandoelen.

Periodieke, thematische onderzoeken bieden leerlingen vanaf de tweede graad naast de projecten heel wat kansen om vanuit eigen interesses of de actualiteit zelf aspecten van de werkelijkheid te onderzoeken en – tot op zekere hoogte – te doorgronden. Net zoals bij de projecten krijgen zij hierin een belangrijke mate van autonomie maar bewaken de klasleerkrachten wel dat de (meeste) acties binnen de onderzoeken aansluiten bij de doelen en inhoud van het leerplan. Na een onderzoeksperiode volgt er dan ook structureel een periode waarin de klasleerkrachten focussen op de verfijning en algemene verankering van de bij de onderzoeken opgedane kennis en inzichten en de ontwikkelde vaardigheden.

Vanuit de schooleigen visie vindt het team het daarnaast belangrijk om leerlingen sowieso ruimte te geven om op eigen initiatief onderzoekjes te voeren. Tijdens dit 'vrij onderzoek' krijgen deze de kans om in te gaan op eigen interesses of vragen, die niet meteen een plaats kunnen krijgen binnen de projecten en de thematische onderzoeken. Op die manier komt het team tegemoet aan de natuurlijke exploratiedrang van de leerlingen. De hierbij verworven kennis, inzichten en vaardigheden moeten de leerlingen delen via een voorstelling of een actie met de klasgroep... Deze momenten benutten leerkrachten om het onderwerp ruimer te kaderen in de tijd of in de ruimte. Op die manier komen eveneens heel wat leerplandoelen aan bod.

Naast deze specifieke activiteiten waarbij het team structureel focust op de realisatie van leerplandoelen krijgt wereldoriëntatie ook aandacht via de organisatie van uitstappen, tijdens de kringgesprekken en bij actualiteitsmomenten. Het maken van een 'Tuimelwerk' op het einde van de lagere school vormt de kroon op het werk. Leerlingen krijgen dan de kans om vanuit eigen interesses of vragen alle verworven (onderzoeks)competenties in te zetten om een finaal onderzoek te voeren. Dit mondt uit in een presentatie voor leerkrachten, ouders, medeleerlingen...

De klasleerkrachten slagen er via al deze werkvormen en activiteiten meer en meer in om een onderwijsleeraanbod en -proces conform het leerplan te voorzien. In de klaspraktijk staat een brede ontwikkeling voorop waardoor leerkrachten er in groeiende mate in slagen om horizontale samenhang tussen domeinen van wereldoriëntatie en tussen verschillende leergebieden te creëren.

De eigenheid van de school daagt het team echter wel uit om ook in de toekomst het leerplan als referentiekader te blijven gebruiken, onder meer omwille van de wijzigende invalshoeken bij de projecten, de thematische en de vrije onderzoeken. In deze dynamische onderwijsomgeving zal het team blijvend worden uitgedaagd om doelgericht te plannen, een graduele opbouw te garanderen, passend te evalueren en – waar nodig – op een doordachte en structurele manier te differentiëren en te remediëren.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen
Leermiddelen

De eigenheid van de school en de hieruit ontwikkelde benadering van wereldoriëntatie maakt dat leerkrachten én leerlingen sterk gericht zijn op het onderzoeken van de eigen leef- en ervaringswereld en de ruimere wereld. Zowel tijdens projecten, thematische en vrije onderzoeken maken ze gebruik van vele en gevarieerde leermiddelen. Afhankelijk van het onderwerp brengen ze realia in de klas, nodigen ze experts uit en/of organiseren ze leeruitstappen met de hele klasgroep of met een beperkt groepje, betrokken bij hetzelfde onderzoek.

Ook de actualiteit speelt een belangrijke rol in de onderwijskundige aanpak. Deze wordt dan ook consequent gevolgd en besproken in de klaspraktijk. Ook de groene schoolomgeving biedt heel wat mogelijkheden om 'wereldoriënterend' aan de slag te gaan.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

Om de vorderingen van de leerlingen in kaart te brengen, pastte het team haar evaluatiepraktijk eveneens aan. Samen zochten de teamleden naar vormen van een 'brede evaluatie' waarbij ze streven naar een duidelijke kijk op het leerproces en de ontwikkeling van elke leerling. De verschillende benaderingen krijgen in toenemende mate een specifieke evaluatievorm, waarbij proces- en productevaluatie, vormen van zelfevaluatie en feedback elkaar afwisselen. Hoewel het team zeer sterk inzet op formatieve evaluatie geeft het ook een plaats aan een meer summatieve evaluatie, die doorheen de graden wordt opgebouwd en uitgebreid. Op het einde van de derde graad nemen de leerlingen deel aan de centrale proeven van de onderwijskoepel, onder meer voor wereldoriëntatie. De resultaten hiervan worden afgezet tegen het beeld van de leerlingen zelf en van hun leerkracht.

Op dit moment bevindt het team zich echter nog in een optimaliseringstraject voor de evaluatiepraktijk. Het investeert zeer uitdrukkelijk in het kort op de bal spelen. Via observaties, geregelde momenten van zelfevaluatie bij de leerlingen en hun opvolging tijdens de werk- en oefenmomenten stellen ze geregeld hun beeld van de ontwikkeling van de leerlingen bij, waardoor ze momentaan heel wat ondersteuning en begeleiding kunnen bieden. De verbredende evaluatiepraktijk biedt echter ook kansen om meer structurele zorg op te zetten voor leerlingen met specifieke noden, ook voor wereldoriëntatie.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Algemeen slagen de leerkrachten er in toenemende mate in om de leerplandoelen voor wereldoriëntatie op een doelgerichte manier aan bod te laten komen in het onderwijsleeraanbod en –proces. De doeltreffendheid kan echter nog worden verhoogd via een verdere verfijning van de planning.

De klasleerkrachten spannen zich gedurig in om kort op de bal te spelen. Via vormen van procesbegeleiding coachen ze leerlingen bij de realisatie van projecten, de uitvoering van thematische en vrije onderzoeken. Het leren van en met elkaar door leerlingen krijgt in de begeleiding eveneens een vooraanstaande plaats. Op die manier krijgen leerlingen vele impulsen om te leren en te ontwikkelen.

Op dit moment focussen de leerkrachten vooral op de doelen die bij hun doelgroep uitdrukkelijk moeten worden nagestreefd. Ze richten zich echter nog minder op de doelen, die kunnen worden nagestreefd met leerlingen, die er aan toe zijn. Ook de doelen die na een systematische aanpak nog verder aan bod moeten komen voor leerlingen die deze doelen onvoldoende hebben bereikt, krijgen minder aandacht in de planning, uitvoering en opvolging.

Het team is nog minder alert om vanaf de planning op een doordachte manier binnen het onderwijsleerproces in het aanbod te differentiëren. De heterogeniteit in de beginsituatie van de leerlingen binnen de graadklas daagt de klasleerkrachten echter uit om sterk in te zetten op differentiatie.

Kwaliteitszorg
Leiderschap

De onderwijsinspectie waardeert het gerealiseerde optimaliseringstraject van het team en vertrouwt erop dat de ingeslagen weg wordt verdergezet om het leerplan wereldoriëntatie een structureel verankerde plaats in de organisatie van het onderwijsleeraanbod en –proces te (blijven) geven. Het geregeld bewaken van de kwaliteit van het onderwijs vormt hierin een zeer belangrijk aspect. De dynamische planning en uitvoering van wereldoriëntatie vereisen een sterk reflectief vermogen en een hoge gezamenlijke doelgerichtheid om samen een volledig en gradueel opgebouwd onderwijsleeraanbod voor de leerlingen te (blijven) voorzien.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **lager onderwijs**.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Dirk JANSSENS de inspecteur-verslaggever	Ine VANDENABEELE de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	